

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, December' 11-dikén 1818.

Nagy Britannia.

A' meghalálozott Királyné nem tett formaszereént való testamentumot. A' Régens Princzre bizta, hogy előtte esmeretes kívánságait telyesittse. Vagyonai eszszereént a' Koronára szállottak.

A' koporsót onból öntötték, de belől igen finum tölgyfával bélelték-meg, 's abba egy fejer atlaszal 's egyéb készületekkel gazdagon felczifritott nyugvó ágyra fektették-le a' holt testet az örök nyugodalomra. Kívül ilyen emlékezetirást metzettek a' koporsóra: —

Depositum Serenissimae Principissae CHARLOTTAE, Dei Gratia Reginae, Consortis Augustissimi et Potentissimi Monarchae Georgii Tertii, Dei Gratia Britanniarum Regis, Fidei Defensoris, Regis Hannoverae ac Brunsvici et Lunenburgi Ducis. Obiit XVII die Novembris Anno Domini MDCCXVIII. Aetatis suae LXXV.

Minthogy Angliában a' gabona' árja ismét úgy leszállott, hogy azt oda a' Parlamentum' törvényszabása szerént bevinni lehet, tehát a' gabonának oda való szabad bevitele mostanában ismét kihirdettetett.

P r u s z s z i a.

Közönséges újságlevelekben egy tudósítást találunk Aachenből November' 26-dikéről, melyben ezek mondatnak: — „Mint némely környülállások mutat-

ják, a' Congressushoz érkezett kérelmekre, vagy feladásokra, semmi féle válaszlások nem tétettek irásban, hanem tsak szóval, és sokak közzülök, Frankfurtba a' Szövetségi gyűlés' elejébe igazittattak. — „Mondják, hogy a' Hessen-Kasseli Választó Fejedelemhez meghívás bortsáttatott arra nézve, hogy azon magánosok, kik az előbbeni Országlás alatt Uradalmakat vásárlottak, ne háborgatassanak azoknak tulajdonosi birásában. — „A' Spanyolországi környülállásokat, mellyek itt elő fordultak, a' mi illeti, a' Spanyol Udvar nem fogadta-el a' Nagy Hatalmasságoknak azon ajánlássokat, mellyszereént ezek az ő Portugalliával és Amérikai elpártolt tartományaival való megbékéllési közbenjárást ajánlották, a' mellyért pedig ő maga, nagy sürgetéssel folyamodott vala hozzájok.

Spanyol Ország.

Átaljában szollván a' Királyi részen lévő' ügye, sem az anya országban sem az Amérikai plántatartományokban nem akar johbra fordulni.

A' Trinidad nevű 50 ágyus fregátnak, a' melly hadi készületeket és Királyi fegyveres sereget vitt Lima felé, a' Buenos-Ayresi Támadókhöz való általállása, 's az ő kikötőhelyekbe való bevezése, nem tsak megvalóságosodott, hanem már most az is tudva van, hogy a' pártosok még Radiksban megegyeztek volt az ellenséghez való általállás eránt, és hogy az ő özszeesküvéssek nem tsak erre az egy hajóra, hanem töb-

bekre is, legalább háromra, bizonyosan kiterjedett. Hogy a' több hajókkal 's a' sereg' több részével mi történt, erről nem érkeztek még bizonyos tudósítások. Gondólják, hogy ezek Chiliben, a' *Vasparaisói* kikötőhelybe eveztek volna be a' Tamadókhoz: de e' nem bizonyos.

A' *Kastilla* vagy *Kastilia* nevű kereskedő hajó, mellyat, mint irtuk, Radikstól nem messze fogtak-el a' Tamadók; sokkal gazdagabb volt, mint eleintén iratott. Közel hét millióra teszik a' kintset, mellyet hozott. A' nagy kárhoz pedig az is oda járult, hogy a' hajósok védelmezvén magokat, sokan elhullottak vagy a' tengerbe hanyattattak közzülök.

Az Anglus leveleknek tartása szerint már azon Spanyol seregek között is tsilámlani kezdett a' pártoskodás' tüze, a' mellyek még ezután, de még nem tudni mikor, a' régen hallató nagy expeditzióval útnak fognak Amerika felé indittatni: — „Ezen Regementek (ekkeppen szollanak az Anglus irók) még most is imittamott kvártélyoznak a' szárazon; a' sok ide-'s-tova való marschirozásban el-lankadván, káplánnyaiknak szüntelen való ígéreteik mellett is fel meztelenen lévén, se' zsoldot se' eleséget nem kapván, tisztjeiknek nem engedelmeskednek, 's tsoportosan szöknek általa' *Siera Morenai* erdőkön ragadozó úionálló haramiákhoz, kiket ők, nem tudni mi okon, Kozákoknak neveznek. A' nevezett haramiák nem éppen közönséges tolvajok. Inkább tsak Patriota Gerillasoknak tartathatnának. Némelykor még, barátságosok, betsületesek, sőt könyörülők is némely útasokhoz: hanem a' Barátok, az eretneknyomozó szék' szolgálai, 's a' gazdagok, az átaljában úgynevezett Servilisek eránt, nagyon ellenséges indulatuk. Jó lovas készülettel, 150 sőt gyakran 400 emberekből álló tsoportokban is tsavarnognak a' Siera-Morenai útakon le-'s-fel

Madrid és Sevilla között. Még *Extremadurában* is mutatni szokták olykor-olykor magokat, de kisebb tsoportokban.“

„A' Királynak, minden rosz kinézések mellett is felettebb a' szívéen fekszik az, hogy az a' nagy expeditzió, melyről annyi beszéd foly, Radiksból Amerika felé útnak indulhasson. Szeretné (így fejezik-ki magokat az Anglus Irók) az Európai Hatalmasságoknak is, de kivált az Északi Amerikai Egygyesült Státusoknak 's a' maga elpártolt tartományainak megmutatni, hogy még elég ereje van méltóságának fenntartatására: tsak az a' baj, hogy pénz nints; 's minden jövedelemnek kütfejei bedugultak.“

B e l g i u m.

Amsterdamból Nov. 21-dikén: — „Itt a' Státus' papirosek' (Obligátziók') betse, példátlan módon hanyottlik; pedig semmi politikai ok nints reá. Tsőtörökön 2 *per Cent* vesztésről 6's 7 *per Cent* vesztésre is szállottak ezen papirosek, a' melly miatt sok és nevezetes pénzváltó házak példátlan bizontalankodásra jutottak vala; minden egymáseránt való hitel megszünvén egy időtskéig. Ez a' hanykodás ma is tartott a' pénzváltók közt.

S p a n y o l A m é r i k a.

A' *Nightingale* Briggen, mely Buenos - Ayresből, Liverpoolba megérkezett, interessans tudósítások érkeztek az ezen Városból. Egy kétségben esett ember a' kit tébolyodottnak tartottak, három nevezetes embert bevádolt, hogy egy titkos Complotot formáltak volna az Uralkodószék felfordítására, 's a' Fő Igazgató' kézbekerítettésére. Ezek valósággal el is fogattak, de tsak hamar szabadon botsátódtak, minthogy a' Fő Igazgatót ártatlanságok felől meggyőzték. A' do-log' fundamentomos kikeresésére törvé-

nyes nyomozás rendeltetett, 's a' követ-
kező hirdetés tevődött közönségessé:

*A' La Platai egyesült Tartományok
Fő Igazgatója, a' maga Hazafiaihoz:*

Polgárok! Egy veszedelmes ember,
a' szükségtől és kétségbeeséstől üldöz-
tett, önnön vallása szerint egy Complot-
tot forralt ellenem, a' fennálló Ország-
lószerk felfordítására, 's állapotja kön-
nyebbételére. Részeseket keresett szán-
déká' kivitelére, de azon hálóba esett,
mellyet mások ellen intézett volt. Esz-
telen próbájának kezdetén meglepettet-
tén, három, az Országban nagyra be-
tsült férjfiakat, mint annak indítóit, be-
vádolt, 's fájdalom! olyan ügyes volt,
hogy vádját hihetővé tudta tenni. Meg-
parantsoltam a' bevádoltattak' elfogását —
mivel a' közönséges rend és tsendesség
fenntartása ezt a' kedvetlen dolgot köte-
lességemmé tette. Egyre a' Criminális
Szék tagjai között azt biztam, hogy a'
dolgot törvényeink szerint vizsgálja-meg:
's minthogy az én vélekedésem szerint
semmi veszedelem nem fenyegeti a' kö-
zönséges tsendességet, a' három bevádol-
tattakat szabadságba helyheztenni parantsol-
tam. Míg a' törvényes vizsgálás foly-
tatódik, ezennel közönségessé teszem,
hogy azon előrevigyázási intézetek, mel-
lyeket a' kérdés alatt lévő három sze-
mély ellen, szükségesképpen elkövetnem
kellett, betsületekre vagy jó hírekre ho-
mályt nem vethetnek. Minekutánna a'
birói végzés ezen vélekedésemet ártat-
lanságok felől meg fogja erőssíteni éppen
olyan közönséges elégtételt adok néki-
ek, mint a' hogy elfogások nem titok-
ban esett. Polgárok! éljetez nyugoda-
lomban, a' jó rendet csak szempillan-
tatnyi időre zavarhatja-meg a' pártütő, 's
a' ki nem tartozik az ő számokba, nem
félhet hogy a' hibásokkal feltserélődjön.
Az igaz ember ártatlansága, mindég nap-
fényre jő, ha minden gaz emberek ösz-
ve esküsznek is ellene. Hazámfiak! ezen

bátorsság virtusaitok' gyümölcse, mel-
lyet köszönök tinétek, 's hazám tsen-
dességén örvendek. *Buenos-Ayres Au-
gustus' 25-dikén 1818.*

Juan Mariin de Pueyrredon.

Frantzia Ország.

Egy Párisban, ilyen cím alatt *An-
nuaire genealogique et historique pour
l' an 1819.* megjelent Almanak, elő-
adja az Europai Uralkodó Házak' laistro-
mát, mellyek között 11-gyen Kir. Koro-
nát viselnek, 8-tzan Nagy Hertzeg, Her-
tzeg, vagy Fejedelem névvel országol-
nak. Az elsőkhöz számítálja a' Szerző 1)
Az *Alsaciai* familiát, a' melly *Etico-
tól* Alemánia és Alzácia Hertzogétől
veszi eredetét. Ettől jöttek-le, a' *Habs-
burgi* és *Lotharingai* Házak, mellyek
Mária Théréziának, Ferentz Istvánnal a'
Lotharingiai Hertzeggel, ki 1745 - ben
I. Ferentz név alatt Római Császár lett,
történt egybenkelése által, megint egyé-
lettek; — innen jő a' *Zaehringeni* Ház
is honnan Báden származott. A' Lothá-
ringiai Ház, uralkodik Austriában, Tos-
cánában, és Modénában, hol, az újabb
időkben, Estei nevet vett fel; minekután-
na az Ettei ház 1803 - ban Hercules Ray-
náldban, fiú ágon kihelván, ennek egyet-
lenegy leányáról való vejére, Ferdinánd,
Austriai Fő Hertzegre, (ki a' most Ural-
kodó IV. Ferentz atyja volt) szállott. 2)
A' *Cápéti* Ház, vagy Frantzia Ország, a'
melly a' *Bonrbonokban* áll - fenn, és
most Frantzia Országban, Spanyol Or-
szágban, Nápolyban, 's ideigvalóképpen
Luccában is, a' Párma visszanyerésének
várása meilett, országol. Egy Cápéti
ágnak nem törvényes házasságából szár-
mazott a' *Braganzai* Ház, melly 1640-
től fogva Portugalliát bírja. 3) A' *Welfi*
Ház, melly egy kisebb lineája, a' fel-
jebb említett *Estei* Háznak, — 's a' melly
két ágra oszlik, mellyek között a' kis-
sebb, a' Nagy Britanniai, és Hannoverai

Koronát viseli, a' nagyobb Braunschweigban országol. 4) A' *Holsteini* Ház, az Orosz és Dániai Koronákat viseli, 's kevéssel ez előtt a' Svécziainak is birtokában volt t. i. az idén meghalálozott XIII. Károly jussán, ki az 1809-ben dethronizált IV. Gustáv atyának testvére volt. 5) A' *Hohenzollerni* Ház. Ez is két ágra szakad: a' nagyobbik linea birja Svéviai örökségét: a' kisebb a' Pruszsiai Monárkiát fundálta. 6) A' *Nassaui* Ház is e' részben ugy van, mint a' Welfi és Hohenzollerni házak: a' nagyobb birja a' Nassaui Hertzegséget, a' kisebbik a' Belgiumi Királyi Koronával diszeskedik. 7) Az *Osmáni* Ház, melly Turkestánból veszi eredetét. 8) A' *Szávoyai* Ház, mely némelleyek szerint a' kihólt Burgundiai háztól származott. Ez a' Szárdinai Koronát viseli. 9) A' *Wettini* vagy *Meissen-i* Ház: mellynek hasonlóképpen a' kisebbik ága a' Saxóniai Korona' birtokába jutott, midőn az idősebb Nagy Hertzegi és Hertzegi birtokain országol. 10) A' *Wittelsbachi* Ház, ez előtt a' Palatinatust, most a' Bavariai Királyságot birja. 11) A' *Württembergi* Ház. Az utolsó öt Házakban, ma már tsak egy linea áll-fenn. A' Svécziái új Országoló ház itt el van mellőzva. — Királyi Korona nélkül ezen Familiák uralkodnak: 1) Az *Ascániai* vagy *Anhálti* Ház. 2) A' *Bránczai* vagy *Hassiai* Ház, mellyben egy Választó Fejedelem, egy Nagy Hertzeg, 's egy Landgróf van. 3) A' *Liechtensteini* Fejedelmi Ház. 4) A' *Lippe-i* Fejedelmi Ház, két uralkodó ággal. 5) A' két *Mechlenburgi* Nagy Hertzeg háza: leg régibb minden ma Országoló házak közt, a' melly egyedül maradt még a' számos *Sláv* Fejedelmi házak közzül 's mellynek ősei Királyi Koronát is viseltek. 6) A' *Reusi* Fejedelmek Háza. 7) A' *Schwartzburgi* és 8) a' *Waldecki* Fejedelmi Háza. Mecklenburgon kívül ezek mind Német törzsökből vették ere-

deiket. — A' Vallásra nézve tsak négy Uralkodó ház Catholicus minden ágára nézve t. i. *Franciaország*, *Szávoya*, *Wittelsbach*, és *Liechtenstein*: többek elegyes vallásuak: p. o. a' Lotharingiai Ház Kath. Bádén Protestáns: a' nagyobb Hohenzollerni linea Kath. a' kisebb reform. a' *Holsteini* ház protestáns, kivén az Orosz Császári familiát, melly Görög Vallású: a' *Wettini* ház kisebb ága Kathol. a' nagyobb Protestáns. A' többek tisztán, vagy a' lutherána, vagy a' reformata, vagy a' püspöki (Aug) vallást követik: egy a' Mahommedét tartja. — Fr. Országának a' népességét az *Annuaire* 29,800,000 emberre teszi: ebből 180,000 a' Bászki, 900,000 a' kymri vagy also britanniai, 160,000 az Olasz, 1,700,000 a' német, és 27,000,000 a' Frantzia nyelvet beszéli. Vallásra nézve Frantziaországban, 26,000,000 Kathol. 2,300,000 református, 1,100,000 lutheránus, 60,000 'Sidó, 2000 Herrenhuter, és 550 Quaker találatik. —

Elegyes Dolgok.

Orvos Doktorok, A u b e n Konstantzinápolyban, és L a f o n d Salonichiben azt erőssitik, hogy a' tehénhimlő-oltás a' pestis ellen is megoltalmazó orvosság legyen. Konstantzinápolyban 6000 emberek közzül, kikbe ezen himlő beoltott, a' pestis még eddig egybe is belé nem kapott. Az Örményországiakat, kik közt a' tehénhimlő-oltás nagyon gyakoroltatik, nem bántja a' pestis.

St. Domingo szigetének azon részére, a' melly Spanyolország' tulajdona, de most minden oltalom nélkül van hagyatlatva, nem régen az Amerikai Támadók' tengeri prédálóji kiszállván, kegyetlen pusztitást tettek ott. Magát, a' fő városnak *San-Domingónak* Kommandánsát *Generális Guerrerot* elvittek, 's vissza sem bocsátották, míg 5000 Piasterekkel ki nem váltotta magát.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

B é t s.

Császár és Király ő Felsége Báró Col lenbach Gábor Generál-Major úr ő Nagyságát, a' Maria Therésia Katonai Rendje' Ritterét, az ő sok megkülönböztetett érdemeit tekintetbe vévén, Magyarországi Indigenatussal megajándékozni, 's Néki az azért fizettetni szokott taksát is elengedni, kegyesen méltóztattott.

* * *

Valamint a' Pesti Aug. Vallást tartó Evangelicusok közönsége Dec. 6-dikán és 7-dikén úgy a' Posonyiaké is a' múlt hónap' 30-dikán, nagy és szép emlékezetéhez méltó halotti tiszteletet tettek, néhai Ócsai Balogh Péter Valóságos Titkos Tanácsos, N. Solyom Vármegye Főispánnya 's Septemvirális Tanácsos Ur ő Excellentiájának. A' Pestiek 6-dikban Német, 7-dikben Magyar nyelven celebráltak ezen tisztelet-tételt. — Cantatét, mellyet Posonyban tiszteletére elénkeltek, Titt. Nagy Károly úr írta, 's Titt. Földváry Miklós ur alkalmaztatta muzsikára. A' Gymnasium mostani Rectora Kovács Martiny Gábor úr Deák beszédet tartott, hasonlóképpen négy tanuló, Deák, Német, Magyar, és Toth nyelveken declamáltak, halotti szomorú beszédeket. Életének Deák nyelven készült leírása kiosztatott.

Magyar Ország.

Kassai első Püspök Mélt. Szabó András Ur ő Nagysága a' tudós Férfiak eránt való különös tiszteletét az által nyilván megbizonyította, hogy T. T. Prohacza Nicodemus Urat, a' Királyi Academiának Prodirectorát, 's ugyan ottan a' Kezdetény Tudomány Oktatóját; Benyó

Mátyás Urat Philosophia Doctorát, az Egyházi Történetek' 's Törvények Tanítóját; Fábry Ignác Urat Theolog. Doctorát, Püspök ő Nagyságának Titoknokját; nemkülömben Zalay Ignác Urat, a' Szent Szövegek eddig volt Archivariusát 's Jegyzőjét ugyan azon Sz. Szék' Assessoraivá nevezni; T. T. Miller János Urat pedig Theol. Doctorát a' Keleti Nyelvek, 's Sz. Irás Tudományának volt Tanítóját az Archivariusi Hivatalba által tenni méltóztattott.

Ts. Abauj Vármegyében fekvő Garadna helységben Nov. 15-dikén az Egyesült Görög új templom felszenteltetett. Ezen nevezetes inneplés nem csak a' buzgó Hívek sokasága, az Egyházi pompa, 's a' Magyar Nyelven mondott ékes beszéd, hanem Kassa Szabad Királyi Városának jelen lévő Küldöttjei is, ugymint Ts. Tamassy András Polgármester Ur, Fedák János, Koleczky János Senator Urak, Bolinszky Al-Jegyző, Belák József a' Rajzolásnak 's Építőmesterségnek Tanítója 's több jeles Vendég Urak neveltek.

A' Banátokban Mehadiától nem messze Oktober' 31-dikén estvéli kilentzefél órakor különös jelenés látszott dél és napketet] közt a' levegőben, tudni illik egy minden formanélkül való tűzes test, melly későbbre hosszúkö kerekdedséget vévén-fel, nem soká tűz-szikrákká vált 's lehullott, de ezen eloszlásközben semmi pártfogást vagy szusztorékolást nem okozott. A' helyén még azután is lehetett valami hosszúkö, feketés, formátlan fóltot látni, de végre ez is egészen elenyészett. Az idő szép tiszta volt, 's az egek tsillagokkal látszottak megrakva lenni.

* * *

A' Magyar Kurír' XLV-dik Darabjában megígért újmódi Juhjászol' leírása.
Magyar-Juhjászol.

Gyakran emlegetik tsekély Munkáimnak tudós és tapasztalt Olvasói, mint-ha én, saját találmányú, 's mások által is feltalált Műszereknek 's Eszközöknek, tsak leírás által, rajzolat nélkül való előadásában, a' mint állíttják, igen szerentsés volnék. Ezen ketsegtető bizodalomhoz ragaszkodván, leírok ezúttal egy Juhjászlot, mellyet okvetetlen Magyar tóldalék-névvel kell más jászloktól megkülömböztetnem, most, nem tsak azért, mivel' azt Magyarok találtuk-fel, hanem főképpen azért, mivel az, éppen a' mi legközönségesebb juh-étető módunkhoz (nem is tartván juh-étetés módjának azt, mikor a' juhokat, mint hajdan szoktuk, 's néhol most is követjük, tsak a' bogja' körületire állíttjuk) van szabva, — egyedül-tsak a' földön-étetés van a' legfelső mértékben pallérozva. — Ha beteg-ágyamban is eltaláltam Kedv. Nemzetünk' hajlandóságát; nekem ez, elég: ha pedig még is lehetne a' jászlon, mihozzánk szabva, jobbítani, a' mit nem könnyen hihetek; tudom lesznek nállam tapasztaltabbak, de tisztább szívvel törekedők, nem. — Legyen 'hát a' mi itt következik —

A' Magyar-Juhjászol' tüköre.

Képzeljünk egy rendes 8-szegletű (octog. reg.) asztalt, $1\frac{1}{2}$ hüvelyk vastagságú gyalult fenyő-deszkából, de a' mely asztalnak belső térsége annyira üres, hogy az asztalt, még eddig inkább lehetne tsak rájának mondani, mivel' tsak a' körülete van meghagyva $4\frac{1}{2}$ hüvelyk szélességre: és így, ama' belső 8-szegletű rész, üreg (octog. vacuum). — A' 8-szegletű deszkának egyegy külső ol-

dala (éli' hossza)= $15''$, az egész körülete= $8 \times 15 = 120'' = 10'$. —

Hogy tsinálta ezt a' 8 deszkátskát az ügyes Asztalos egybe, a' mint tudom, megmondom; az Asztalosok és Átsok pedig szó nélkül is tudják. — A' 8 deszkának négye nagyobb és egyforma, négye pedig sokkal kisebb, 's ezek is egymásközött egyformák, — egy nagy, egy kisebb 'sat. egymás' szomszédságában, áttserélve (alternatim). A' nagy deszkának a' két vége, a' $15''$ hosszúságán túl kétfelől, addig nyúlik a' szomszéd-óladalakra, a' kis deszkáknak ugyanakkora részek helyett, a' meddig azt a' 8-szegletűnek két szomszéd-óladalai' külső éle engedik (mathematice), azaz, a' mekkora 3-szegletű részt a' nagy deszka a' szomszéd-deszkák' helyére bebotsátja, — a' kis deszkákból akkorákat fűrészelle a' faragó, vagyis, még előre akkorákra hagyja ezeket. És így, a' nagy deszka belső éli, a' ráján ugyan, mikor e' már kész, rövidebb mint a' külső 15 hüvelyknyi éli, de a' kétfelé tovább nyúlással, sokkal hosszabb annál: mert, mondom, a' belső éli' (extremitas) egyenes (mathematica) línéája vagy nyúlta, egész' addig ér, a' hol az, a' két szomszéd' külső óladalaiba ütközik, 's ez által, az elmetzés (hogy az egész rája rendszer 8-szegletű legyen) meghatározódik. A' kis deszkának ezen tovább nyúláshoz szabott hárántékos metzése tehát az, a' mit a' nagy deszka' oda nyúló egyenes és deszka' erén menő élibe belé kell botsátani fél hüvelyk méjségre, 's oda enyvezni. E' szerént, a' kis deszkának, tsak mintegy harmad-résznyi éli, — $15''$ helyett tsak mintegy $5''$ juthat külső óladalt formálni, középen; a' két vég-részt a' 15 hüvelyknek, a' nagy deszka' résüt elmetzett része teszi. — Ez az egy vala az, a' minek rajzolat kellett volna, ha Anglus vagy Frantzia, avagy legalább Nagy Ma-

gyar úr vólnék, a' kinek a' tudományokat költséggel kellene apolgatnia. — Egy akarmelyik Asztalos, Áts vagy Molnár, a' ki valaha több szegletű valamit készített több darab deszkából, ezt a' dolgot nyomon elérte. Minden rámán 's tükrosnek nevezett ajtón így tóldja egyik oldal-ráma a' szomszéd-oldal-rámát, tsak-hogy itt, derékszegletre (rectangulariter) és, nem ré'sút.

Ezt idáig egyikét olvasásra megértvén, a' többi egészen világos és könnyen felvehető, úgymint: — A' ráma-nak mindenik nagy deszkája' közepéből kell lebotsátani egyegy paraszt székláb-formát, olyan düléssel (inclinatio) kifelé, hogy a' 4 láb' alsó végei a' ráma' külső élinél valamivel kőjebb álljanak; valamint az említett székek' lábai szoktak: hanem, a' jászolban, a' lábak' alsó végei, legalább két-akkora vastagságuk, mint a' ráma-ban fent, a' hova azokat, tsak fűrt likakba kell oda ékezeni. A' lábak' hosszúsága, a' ráma' deszkájával együtt, nagy juhokhoz 13", bárányokhoz 15". — A' lábakat, középszárnál valamivel felebb, egybe-foglaljuk egy-egy vékony létzel, mely, nem annyira erősségre, mint aravaló, hogy a' juhok a' jászol alá ne bűhassanak.

A' ráma' külső éli el van gyalúlva (a' gyalút a' festő szeglethez nem értetve) gondolom — ré'sútsággal, mintegy 25° mértékfognyira (gradusnyira). Ehhez a' dülősen (nem tsüngösen, — nem perpendiculariter) álló 8 oldalhoz vagy ráma' élihez kell szegezni módosan, ugyanannyi darab, 4 hüvejk szélességű, 1 hüvejk vastagságú gyalúlt deszkát, mely a' jászol' ráma-jának, ennek a', majd váluforma kerületnek, 2 hüvejk magasságú, kifelé álló prémet formál. Ezen prémet felső éli, hogy a' juh' állának ne alkalmatlankodjon, szép kereken van kitisztítva.

A' jászolráma' belső élihez fél hüvejknyire, ez a' vastag deszka által van fűrogatva, kis újnyi (fél hüvejk) vastagságú keliöközép-fűróval (Centrum-Bohrrer, — hogy a' deszka el ne hasadjon) 32 vagy 40 helyen, azaz, mindenik darab 4 vagy 5 helyen, egyforma távolságra úgy, hogy a' szegletekre, a' hol a' két-két szomszéd-deszkák össze érnek, ne essen lik. 32 likkal, ritkábban, 40-nel, sűrűbben esnek az azokba felállítandó páltzásokak, mellyek a' jászol kerékforma rátsát formálják. Ezekbe a' hasadás nélkül fűrtjukakba állítunk, ugyanannyi, 20" hosszúságú, szép-sima és kerek páltzásokakat, tsüngösen (perpend), mellyeknek felső végeket egy tsinos fa-abrontsal, ezt kívülről ejtve, karikába erőltetjük úgy, hogy a' ráts' karikás felső vége, valami kevéssel szűkebb legyen, annak 8-szegletű tövénel. A' kívül fekvő abrontsot mindenik páltzához hozzá szegezzük egyegy igen rövid, kerek-fejű vasszeggel, a' páltzákat egymáshoz egyforma távolságra helyheztetve. — A' páltzákat a' likakba enyvezni vagy ékezeni, tapasztalás szerént, nem szükség'; mivel' a' sok páltza együtt olly' erőssen áll, hogy a' jászlot, mely egész készségében tsak 38 fontnyi, egy gyerkötze, rátsánál fogva, bízvást viheti, — még, tele-szénával is.

Utolsó, legfontosabb darab a' Magyar-Juhjászolban egy 8-szegletű púpos deszka (pyram. octangularis), mellynek a' neve 's kötelessége — Takarmány-lejtő. — Fél hüvejk vastagságú deszkából, egy púpos boríték-, vagy, merdek fazék-fedő-formát készítettünk, mellynek 8-szegletű kerülete akkora, mint a' ráts' tövének belső kerülete; pupja' tsüngös (perp.) magassága, az alsó része' vagy szája vízfektüségétől (horizonjától) számlálva, 12". A' 8 egyforma-száru (aequicrurum) 3-szegletű deszka, hegyes

Szegletével megyen egyyüvé a' púpon, a' deszka' ere' mentiben, vagyis, deszka' hosszára: 's hogy ez az éllel egybe-nyvezett 8 háromszegletü deszkátska erős és állandó legyen; a' púp' belső üregébe egy tömött (solidum) darab fát faragunk, hogy ehhez, kívülről a' 8 deszka' hegyit, legalább 16 faszeggel 's enyvel, hozzá ragasszuk. Az alsó kerületét pedig, vízfektében fekvő 8 darab deszkátskával erőssítjük-meg, tsak enyvel. — Állandóságára és tsinosságára szolgál még ennek la' takarmány-lejtőnek az is, hogy annak az alsó kerülete' élességét, lefelé ejtett egyenes metzzéssel megtompíttjuk, elgyaluljuk: és, ez a' nagysága legyen osztán az legutóljára is, mely megengedi, hogy ezt a' púpos üres deszkát, öblivel lefelé, a' jászol' rátsa' közibe, a' ráma' ürege' vagy nyílása' felibe, mint valami esernyőt, leboríthassuk, — még előre, ha a' ráts' felső része valamivel szűkebb mint az alja; akarmikor pedig, ha a' páltzák tsupa tsüngösen maradnának: mely, kevés hiba; mivel' így sem hull abból a' juh' fejére a' takarmány.

Ebből áll a' Magyar-Juhjászol' készítettése' módja. — Mindazáltal, mind-

azoknak, valakik ezt a' rendkívül egyyü-ügyü, de még is tökéletesen pallérozott jászolott magoknál szokásba-venni még az idén kívánnák, és annak a' készítését e' leírásból talán nem hajthatnák jól végre, örömost ajánlom segedelmemet annyiban, hngy kinckinek készítettetek egy Kismást (modelle); vagy ha tettzik és nem messzire kell Pestről vinni, nagyot. — A' nagynak az ára, mint szép, erős és állandó-készületü mustráé, itt helyben 25 forint papirosban; a' Kismásé pedig 12 forint, 18-20 nagy juhra 's 24-25 tokjóra. — Ha faragó Béres vagy Juhászbojtár készíti: tsak a' fába kerül; mely oly-helyt, 5-6 forintnál többre nem mehet. — A' Köz-jó' kedvéért írtam Pesten, Dec. 1-ső napján, 1818.

K. Sz. Pethe Ferentz.

* * *

Igazítások. — A' XLV-dik számú M. Kurir' 369-dik lapján, a' Svétziai tikkelyben ezen számból, VII; — XII-tőt tsinálni: a' 368-dik lapon pedig a' Spanyol Amerikai tikkelyben ezen kifejezést, *Lima ellen*, így változtatni, *Limához*, kérettetnek Olvasóink.

**Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
December' 9-dikén 248 — 10-dikén 247⁵/₈ — forintot.**

* * *

A' gabona' Posonyi mérőjének középára némely piatzokon: —

	Buza	Elegyes	Ro's	Árpa	Zab	Kukoritza
Pesten Nov. 27-ikén	4 ¹ / ₂ — 4 ³ / ₄ fl.	2 fl. 56 kr.	2 fl.	1 fl. 52 kr.	1 fl. 30 kr.	2 fl. 8 kr.
U-Aradon 20-dikén	2 fl.	1 fl. 30 kr.	1 fl.	1 fl.	1 fl.	1 fl.
Baján 21-dikén	2 fl. 20 kr.	1 fl. 20 kr.	1 fl. 10 kr.	40 kr.	40 kr.	1 fl.
Pétsen 24-kén	3 ¹ / ₄ — 3 ¹ / ₂ fl.	2 fl. 30 kr.	2 fl.	2 fl.	1 fl. 30 kr.	2 fl. 15 kr.
Miskoltzon 14-ikén	4 fl.	— —	2 fl. 15 kr.	1 fl. 45 kr.	1 fl. 6 kr.	2 fl. 6 kr.
Unghváron 22-ikén	3 fl. 15 kr.	1 fl. 45 kr.	1 fl. 48 kr.	1 fl. 6 kr.	46 kr.	1 fl. 48 kr.